

Η αξία, η μοναδικότητα και η ιερότητα του ανθρώπινου προσώπου στο Γ. Θεοτοκά

Πολιτισμός / Λογοτεχνία - Φιλολογία

Ηρακλής Ψάλτης, φιλόλογος

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bit.ly/2egcdBT>]

Τον απασχολεί συστηματικά ο άνθρωπος, η αξιοπρέπειά του, το ανθρώπινο πρόσωπο, που αποτελεί κυρίαρχη χριστιανική αξία. Θα ήταν σωστότερο να λέγαμε ότι η έννοια του «προσώπου» είναι γέννημα- θρέμμα της Πατερικής Θεολογίας[21]. Γνωρίζει καλά ότι θεολογικά πρόσωπο (<προς + ώψ) είναι ο άνθρωπος στην ατομική του υπόσταση και στην κοινωνική του φύση, ως σύστημα σχέσεων στην αγαπητική του διάσταση, κατά το πρότυπο της κοινωνίας των προσώπων της Αγίας Τριάδος και κατά αντιδιαστολή προς την ατομικιστική ηθική του «ατόμου»[22]:

Πώς

έγινε, Κύριε, και ξεχάσαμε, σε τέτοιο σημείο, την αξία, τη μοναδικότητα, την ιερότητα του ανθρώπινου προσώπου; Πώς μπόρεσε τούτος ο αιώνας και το μεταχειρίστηκε έτσι; Πώς την διπλή ανθρώπινη υπόσταση -αυτήν που μεταφράσαμε στην απαίσια διάλεκτο της τεχνολογίας «έμψυχο υλικό»- πώς καταφέραμε και τη σπαταλήσαμε, τη λιώσαμε με τέτοια ανήκουστη ευκολία, τέτοια διαβολική απλοχεριά; Ποια τρισκότεινη δύναμη μας αδράχνει και δεν μας αφήνει ν' ανοίξουμε διάπλατα την αγκάλη και να φιληθούμε, κλαίγοντας και γελώντας, να αναγνωριστούμε και να αγαπηθούμε, καθώς το καλεί, επίμονα, αιώνια, η πιο βαθιά, η πιο γνήσια φύση μας, όλοι οι λαοί, όλα τα χρώματα, όλες οι γλώσσες, όλες οι κοινωνίες, σε μια πάγκοινη, ζεστή αδελφοσύνη; Και ποια άλλη δύναμη, από ποια βάθη άραγε βγαλμένη, θα σπάσει την κρούστα που σκεπάζει την καρδιά μας και θ' αφήσει λεύτερα την πραγματική μας φύση να έρθει στο φως;

Πού είσαι, Κύριε, πού είσαι;[23]

Γνωρίζει ότι ο άνθρωπος, το ανθρώπινο πρόσωπο, είναι σύστημα αγαπητικών σχέσεων και το αποκαλύπτει με τον απρόσμενο αποχαιρετισμό ενός άγνωστου Γερμανού:

«Τι θέλετε, κύριέ μου;» ρωτά γερμανικά ο κ. Αθανασόπουλος, πολύ δειλά. «Θέλω να σας αποχαιρετήσω», αποκρίνεται ο (άγνωστός τους) Γερμανός. Τον κοιτάζουμε απορημένοι. Κι αυτός αρχίζει να μας εξηγεί, με μεγάλη νευρικήντητα, πως πήρε διαταγή να φύγει στο ρωσικό μέτωπο κι αισθάνθηκε την ανάγκη ν' αποχαιρετήσει κάποιον, να μην κινήσει έτσι, από τούτη την πόλη, άγνωστος και εγκαταλελειμμένος. Χτύπησε λοιπόν την πόρτα στην τύχη. Δεν ξέρει, λέει, αν

ζούνε οι δικοί του στη Γερμανία, πιθανόν να μη ζούνε. Βγάζει και μας δείχνει φωτογραφίες, τη γυναίκα του, τα παιδιά του, μας μιλά για αεροπορικούς βομβαρδισμούς, για πολιτείες που καταστράφηκαν απ'άκρη σ'άκρη. Η κ. Αθανασοπούλου συγκινήθηκε, «Καθήστε, του λέει, να πάρετε κάτι μαζί μας. Να σας δώσω ένα κονιάκ». Αυτός όμως δεν δέχεται. «Κυρία μου, λέει, το μόνο που ζητώ από σας είναι να μου επιτρέψετε να σας φιλήσω το χέρι». Της φιλά το χέρι με μίαν ευγενική υπόκλιση, μας αποχαιρετά όλους και βγαίνει στο δρόμο. Εκεί, στέκεται μια στιγμή αναποφάσιτος, τραβά το περίστροφό του, το σηκώνει ψηλά και πυροβολεί στον αέρα. Ύστερα ξαναμπαίνει στο σπίτι και παρακαλεί: «Επιτρέψτε μου να φιλήσω τα παιδιά σας». Φιλεί τα παιδιά, βγαίνει πάλι, ξαναπυροβολεί, επιστρέφει. «Να σας αποχαιρετήσω, λέει, άλλη μια φορά». Μας έσφιξε όλους το χέρι και χάθηκε μες στα σκοτάδια. Η κ. Αθανασοπούλου και τα παιδιά έκλαιαν. Εγώ (Η Θεανώ Γαλάτη) ξανάρχισα να τρέμω.[24]

Εκφράζονται απόψεις για τον μοναχισμό:

Ο μοναχός Τιμόθεος αρχικά αναφέρει: Όμως εδώ (στο Άγιο Όρος) χρέος μας η υπακοή χωρίς συζήτηση.[25]

Ο σχεδόν εβδομηντάχρονος ηγούμενος της Μονής Χ. Ιωάσαφ προσπαθεί να αποτρέψει τον μοναχό Τιμόθεο να εγκαταλείψει το Όρος αναφερόμενος στο ρόλο που οφείλει να παίξει ο μοναχισμός την εποχή του :

-Μία είναι η υπέρτατη βοήθεια που μπορούμε εμείς να δώσουμε, αποκρίθηκε ο ηγούμενος, μια και μόνη και δεν χρειάζεται άλλη: να κρατούμε την επαφή. Να γνωρίζει ο κόσμος ότι βρίσκεται κάπου μια γωνιά γης , μια απομονωμένη χερσόνησος, όπου σώζεται, χωρίς ποτέ να έχει κοπεί, η ιερή παράδοση των ερήμων της Αιγύπτου, του Σινά, της Παλαιστίνης, της Συρίας, μια γωνιά γης, ανασηκωμένη προς τα ύψη, που προσεύχεται ακατάπαυστα για την ανθρωπότητα, που της προσφέρει το παράδειγμά της ως φάρο μες στη νύκτα και τη θύελλα, που φέρνει κάποτε στη γη τη θεία έμπνευση, που βλέπει κάποτε το Άκτιστο Φως.

(συνεχίζεται)

[21] Ι. Ζηζιούλα, «Από το προσωπείον εις το πρόσωπον» στο Χαριστήρια εις τιμήν του Μητροπολίτου γέροντος Χαλκηδόνας Μελίτωνος (Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός οίκος Πατριαρχικόν Ίδρυμα Πατερικών μελετών, 1977)287-323.

[22] Γ. Μπαμπινιώτης, Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας (Αθήνα: Εκδοτικός οίκος Κέντρο Λεξικολογίας ε.π.ε., 22002)1501.

[23] Γ. Θεοτοκάς, όπ. παρ., 225.

[24] Γ. Θεοτοκάς, όπ. παρ., 257-258.

[25] Γ. Θεοτοκάς, Ασθενείς και οδοιπόροι, όπ. παρ., 179.

<http://bit.ly/2eG6mRU>